

Η εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης

Το νομοσχέδιο για ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα

Από παρουσίαση Μερόπης Τσιμίλλη στο Καφενείο της Πέμπτης, 15 Φεβρουαρίου 2024

Η εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης

Το Νομοσχέδιο για ίδρυση Ιδιωτικών Πανεπιστημίων στην Ελλάδα

Μια παρουσίαση από την
Μερόπη Τσιμίλλη
στο Καφενείο της Πέμπτης

Πέμπτη, 15 Φεβρουαρίου 2024, 7:30 μμ
Στα γραφεία της Σοσιαλιστικής Έκφρασης, Ρήγα Φεραίου 25^Α,
και μέσω ZOOM και FB

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δημιουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα υπήρξε διακαής επιθυμία της δεξιάς και κυοφορείται εδώ και πολλά χρόνια από τις κυβερνήσεις της. Το νομοσχέδιο που παρουσίασε ο υπουργός Παιδείας της Ελλάδας την περασμένη Τετάρτη, 7 Φεβρουαρίου, έχει τον τίτλο «Ενίσχυση Δημοσίου Πανεπιστημίου – Πλαίσιο λειτουργίας μη κερδοσκοπικών παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων», ένα τίτλο δηλωτικό της πρόθεσης και για αλλαγές στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο, αλλά και παραπλανητικό καθώς αυτές τις αλλαγές τις αποκαλεί «ενίσχυση», ενώ δρομολογεί υποβάθμιση.

Αυτή είναι συνήθης πρακτική χειραγώγησης της κοινωνίας, με την οποία επιβάλλονται στην εποχή του νεοφιλελευθερισμού και φανερές αλλά και «κρυφές» ιδιωτικοποιήσεις σε όλη τη δημόσια σφαίρα. Και για να θυμηθούμε τον Νόαμ Τσόμσκι: «Όταν θέλει κανείς να ιδιωτικοποιήσει κάποια υπηρεσία, το πρώτο πράγμα που κάνει είναι να της προκαλέσει δυσλειτουργίες, έτσι ώστε ο κόσμος να πει: "Θέλουμε να την ξεφορτωθούμε. Δεν λειτουργεί"».

Στην Κύπρο η δημιουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων έγινε σχεδόν στα μουλωχτά ή, τουλάχιστον με τη σιωπή/ανοχή της κοινωνίας. Στην Ελλάδα, η ισχυρή αντίσταση φοιτητών, πανεπιστημιακών δασκάλων, και όχι μόνο, προκαλεί όλους μας, πέρα από το να συμπορευτούμε μαζί τους, να επαναφέρουμε στο δημόσιο διάλογο το μέγα ζήτημα της ιδιωτικοποίησης - εμπορευματοποίησης, φανεράς και κρυφής της εκπαίδευσης, που εκτείνεται σε όλες τις βαθμίδες της.

Η «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ» ΤΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

«Ιστορική μεταρρύθμιση για την ανώτατη εκπαίδευση της χώρας» χαρακτήρισε ο Μητσοτάκης το νομοσχέδιο για την ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα κατά τη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 20 Δεκεμβρίου 2023 και είπε μεταξύ άλλων:

«Τα μη κρατικά, μη κερδοσκοπικά ιδρύματα θα μπορούν να λειτουργούν ως παραρτήματα ξένων πανεπιστημίων, από τα οποία ήδη έχει εκδηλωθεί μεγάλο ενδιαφέρον, ενώ τα προγράμματα σπουδών τους θα εγκρίνονται με βάση αυστηρά ακαδημαϊκά κριτήρια».

«Προτεραιότητά μας είναι το δημόσιο πανεπιστήμιο, που θα έχει ακόμα μεγαλύτερη ευελιξία, με ακόμα πιο ενισχυμένο το αυτοδιοίκητό του, σε συνέχεια των σημαντικών μεταρρυθμίσεων που έγιναν την πρώτη τετραετία. Ενώ, με πρόσθετη χρηματοδότηση μέσω πολλών διαφορετικών χρηματοδοτικών εργαλείων, θα μπορεί να διευρύνει και τις συνεργασίες με κορυφαία διεθνή ιδρύματα».

«Τα μη κρατικά πανεπιστήμια έρχονται ουσιαστικά να αποκαταστήσουν μία ιστορική εκπαιδευτική ανορθογραφία»...

«Παραμένουμε μία από τις ελάχιστες χώρες του πλανήτη που συνεχίζουμε να υψώνουμε τέτοια τείχη στην εκπαίδευση».

«Το νομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας θα είναι το πρώτο αλλά πολύ θεμελιώδες βήμα στον δρόμο και για την αναθεώρηση του Άρθρου 16».

Και ένα ακόμα... επιχείρημα: «Στην Κύπρο φοιτούν -αν δεν κάνω λάθος- κοντά στους 20.000 από την Ελλάδα... η ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση καλύπτει ένα πολύ σοβαρό μέρος του ΑΕΠ της χώρας, γι' αυτό και εκεί η αντίστοιχη μεταρρύθμιση υπήρξε ένα σημείο στο οποίο συμφώνησαν όλες οι δυνάμεις».

Ο Άδωνις Γεωργιάδης (Υπ. Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης) είναι πιο ... ευλικρινής! και ξεδιάντροπος:

Και οι φοιτητές του απαντούν

«Με το νόμο αυτό κάπου τελειώνει το τελευταίο άπαρτο κάστρο της άκρας Αριστεράς, στην Ελλάδα. Δεν τους έχει μείνει άλλο» (26/01/2024).

Χαρακτηριστικά του «ήθους» του κυρίου υπουργού και τα ακόλουθα:

«Όποιος ενστερνίζεται ιδέες της Αριστεράς παθαίνει βλάβη, δεν βλέπει την πραγματικότητα... όσοι πιστεύουν σε αριστερές ιδέες αρνούνται να δουν ότι αυτό με τα ιδιωτικά πανεπιστήμια συμβαίνει σε ολόκληρο τον κόσμο» (01/02/2024).

«... Προσωπικά πιστεύω ότι όταν κάποιος πρύτανης διαφωνήσει με την ηλεκτρονική διαδικασία των εξετάσεων των μαθημάτων και ταυτόχρονα αμυνθεί στο να φέρει την αστυνομία στο πανεπιστήμιο για να αντιμετωπιστεί η κατάληψη, εκεί θα μπορούσε το υπουργείο Παιδείας να διερευνήσει άλλους τρόπους διαχείρισης, όπως είναι το θέμα της χρηματοδότησης στο πανεπιστήμιο» (26/01/2024).

Καταπελτικό το Άρθρο του πρώην πρύτανη του ΑΠΘ και καθηγητή, Γιάννη Μυλόπουλου, *«Το νομοσχέδιο είναι ψευδεπίγραφο»*, καθώς η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων είναι αντισυνταγματική (αντίθετη στο άρθρο 16 του συντάγματος). Να σημειώσουμε εδώ ότι στη βάση αυτού του άρθρου, λιγότερο από ένα χρόνο πριν (Μάιος 2023), το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (εκδικάζοντας προσφυγή θεατρολόγων) έκρινε ότι ναι μεν το Σύνταγμα δεν απαγορεύει την ίδρυση εκπαιδευτηρίων επαγγελματικής ή άλλης ειδικής εκπαίδευσης από ιδιώτες, αλλά *«θα συνιστούσε συνταγματικώς ανεπίτρεπτη καταστρατήγηση ο καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων αποφοίτων σχολών εκτός ανώτατης εκπαίδευσης και η εξομοίωσή τους προς τα δικαιώματα των αποφοίτων ανώτατων ιδρυμάτων»*. Δεν μπορούμε παρά να δούμε αυτή την εξομοίωση ως ένα από τους διάφορους τρόπους υπονόμευσης του δημόσιου πανεπιστημίου που επιδιώκεται διακαώς.

Μήπως και η εξαγγελία του Νομοσχεδίου μέσα στην εξεταστική περίοδο είναι ένας τέτοιος τρόπος; Η ερώτησή μου είναι ρητορική, διότι, προφανώς, η κυβέρνηση προέβλεπε τις αντιδράσεις των φοιτητών και τις καταλήψεις και προσέβλεπε σε αυτές για να τις εκμεταλλευτεί, με δύο τρόπους κατά την άποψή μου:

❖ Εδώ και αρκετά χρόνια τα δημόσια πανεπιστήμια στην Ελλάδα λαιδορούνται από τη δεξιά, ως μέρος της προετοιμασίας της για το τωρινό νομοσχέδιο. *«... διαρκής “επίθεση” στα δημόσια πανεπιστήμια ότι αποτελούν κέντρα ανομίας και εγκληματικότητας, εσκεμμένες προκλητικές δηλώσεις μεταρρυθμίσεων για την δημιουργία αντιδράσεων που πιθανόν να παρακωλύουν τα μαθήματα και ένα σωρό άλλες τεχνικές που μπορεί να φαίνονται αθώες, αλλά από πίσω κρύβουν πάντα κάποιο κίνητρο»*, γράφει χαρακτηριστικά η Εύα Αναστασιάδου στις 05.02.2024 σε άρθρο της με τίτλο *«Ιδιωτικά πανεπιστήμια: Φοιτητής ή πελάτης; Ανώτατη εκπαίδευση ή Ανώνυμη Εταιρεία; Τα ιδιωτικά, μη-κρατικά πανεπιστήμια και το μέλλον τη δημόσιας δωρεάν ανώτατης εκπαίδευσης»*. Αυτό επαναλαμβάνεται και τώρα, και μάλιστα με καταφανή ψεύδη ότι οι φοιτητές βανδαλίζουν τα πανεπιστήμια. Υπήρξαν όντως σποραδικά κάποια έκτροπα, όπως εδώ και χρόνια σε συγκεντρώσεις και πορείες, αλλά είναι κοινό μυστικό πως δεν οφείλονται σε φοιτητές αλλά στους «γνωστούς-άγνωστους» χούλιγκανς (όπως και στα γήπεδα), σε αυτούς που ποτέ δεν βρίσκει (!) η αστυνομία.

Και όπως λέει σε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη στις 12/02/2024 με τίτλο *«Ποιο είναι το πρόβλημα με τα ιδιωτικά πανεπιστήμια; Ένας καθηγητής απαντά»*, ο Αντώνης Χατζηκυριάκου, επίκουρος καθηγητής Οθωμανικής και Τουρκικής Ιστορίας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου: *«Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια συστηματική και*

μεθοδευμένη προσπάθεια απαξίωσης του δημόσιου πανεπιστημίου. Για παράδειγμα, παρουσιάζεται ως χώρος ανομίας. Ουδέν αναληθέστερο. Υπάρχουν μελέτες που δείχνουν ότι η παραβατικότητα στα πανεπιστήμια είναι πολύ χαμηλότερη από τις πόλεις στις οποίες βρίσκονται».

- ❖ Η κυβέρνηση, ως έτοιμη από καιρό, εκμεταλλεύτηκε τις καταλήψεις για να προχωρήσει και σε μια άλλη συνταγματική εκτροπή, να επιβάλει στις Συγκλήτους των πανεπιστημίων να εφαρμόσουν εγκύκλιο που φρόντισε να ετοιμάσει το υπουργείο Παιδείας για διεξαγωγή διαδικτυακής εξεταστικής. Γιατί και αυτή η πράξη είναι συνταγματική εκτροπή; «Η κυβέρνηση της Ν.Δ. έφτασε να παραβιάσει τη θεσμικά κατοχυρωμένη και πανθομολογούμενη αυτονομία των δημόσιων Πανεπιστημίων, αυτή που το όνομά της είναι ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟ», γράφει η Άννα Ανδριτσάκη με τίτλο «Απροκάλυπτη επίθεση στο αυτοδιοίκητο των ΑΕΙ» στις 2/2/2024 στην Εφημερίδα των Συντακτών.

«Θέλουμε να κρατήσουμε εδώ τα παιδιά σας», επιχειρηματολογεί η κυβέρνηση για να πείσει την κοινωνία και τα καταφέρνει σε κάποιο βαθμό, ίσως μεγάλο βαθμό γιατί η πλύση εγκεφάλου έχει αναχθεί σε επιστήμη. Ας ρωτηθεί λοιπόν γιατί περικόπτει κονδύλια και δεν ενισχύει το δημόσιο πανεπιστήμιο, γιατί δεν αυξάνει τις θέσεις φοιτητών και τις θέσεις πανεπιστημιακών. Ενδεικτικά αναφέρω ότι τα τελευταία χρόνια ο προϋπολογισμός στο Πανεπιστήμιο Πατρών μειώθηκε κατά 80% και στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο κατά 67%!

Εδώ και χρόνια δεν έχουν ανοίξει θέσεις για πανεπιστημιακούς. Ο Γιάννης Βαρουφάκης είπε χαρακτηριστικά πως όταν εκλέγηκε βουλευτής ήθελε να παραιτηθεί από το Πανεπιστήμιο για να ανοίξει η θέση για ένα νέο επιστήμονα, αλλά δεν το έκανε διότι απλά η θέση θα καταργείτο.

Στη συνέντευξή του (βλ. και πιο πάνω) ο Αντώνης Χατζηκυριάκου, αναφέρει σχετικά:

«Την πολιτική διάλυσης της δημόσιας τριτοβάθμιας παιδείας την δείχνουν γλαφυρά οι αριθμοί της Eurostat: το ελληνικό κράτος πληρώνει 1.480 ευρώ ετησίως ανά φοιτητή. Αυτό το χαμηλότερο ποσό σε όλη την Ευρώπη και μόλις το 15,5% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, που είναι 9.535 ευρώ...

... Απλοϊκού τύπου επιχειρήματα όπως "θα επιστρέψουν 40.000 φοιτητές από το εξωτερικό" αγνοούν επιλεκτικά το ότι η ίδια η κυβέρνηση έχει αποκλείσει όλον αυτό τον κόσμο από το ελληνικό πανεπιστήμιο ανεβάζοντας τις Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής».

Η Εύα Αναστασιάδου στο άρθρο της που ανάφερα προηγούμενα γράφει:

«Με τη μείωση των εισακτέων λοιπόν, η λειτουργία των πανεπιστημίων είναι σε κίνδυνο. Μην ξεχνάμε, ότι με την ελάχιστη βάση εισαγωγής υπήρξαν 4 τμήματα περιφερειακών ΤΕΙ στα οποία δεν εισήχθη ούτε ένας σπουδαστής. Σε 34 τμήματα εισήχθησαν από 10 και κάτω υποψήφιοι στο καθένα, (ενώ οι θέσεις ήταν εκατοντάδες) και έτσι τα τμήματα δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν. Σε αυτήν την περίπτωση, η κρατική επιχορήγηση θα μειωθεί και σταδιακά το τμήμα πιθανώς να κλείσει κιόλας. Λιγότεροι εισακτέοι, περισσότεροι πελάτες στα ιδιωτικά κολλέγια».

Είναι ξεκάθαρο πως η ελίτ δεν θέλει να πληρώνει για πανεπιστήμια στα οποία δεν θα στείλει τα παιδιά της, που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία και, επομένως, δεν δικαιούνται να παρακαθήσουν στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Από την άλλη, όπως μεταξύ άλλων γράφει η Άννα Ανδριτσάκη στην Εφημερίδα των Συντακτών στις 9 Φεβρουαρίου, το νομοσχέδιο αφήνει ανοικτό το περιθώριο για κρατική επιχορήγηση των ιδιωτικών Πανεπιστημίων. Τίτλος του άρθρου «Σκόπιμες ασάφειες στο θεσμικό πλαίσιο που αναρτήθηκε χθες για δημόσια διαβούλευση». Ένα απόσπασμα:

«Προκλητικό [το νομοσχέδιο], νομοθετικά κατώτερο των προσδοκιών που η ίδια κυβέρνηση είχε καλλιεργήσει για την έλευση των ιδιωτικών Πανεπιστημίων στη χώρα, αλλά απολύτως στοχευμένο στη δημιουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων στον χώρο της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης και μάλιστα με σκόπιμες ασάφειες, που ανοίγουν τον δρόμο ακόμα και στη χρηματοδότησή τους από κρατικές πηγές που μέχρι τώρα τροφοδοτούν τα δημόσια ΑΕΙ!

Αυτό είναι το θεσμικό πλαίσιο που ετοίμασε και ανήρτησε το υπουργείο Παιδείας χθες το βράδυ σε δημόσια διαβούλευση. Όχι μόνο δεν τολμάται η νομοθετική διατύπωση για πανεπιστημιακές σπουδές, αλλά γίνεται ομολογία για την επιδίωξη παροχής «υπηρεσιών ανώτατης εκπαίδευσης» και «τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης» μέσω κάποιων νέων δομών, των ΝΠΠΕ (Νομικά Πρόσωπα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης) που, έτσι απλά, θα φυτρώσουν στον χώρο. Χωρίς κάποια συνταγματική νομιμοποίηση, τουλάχιστον για την παροχή ανώτατων σπουδών, καθώς δεν αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) όπως προβλέπεται από το άρθρο 16 του Συντάγματος. Θα δέχονται τους πάντες...».

Το άρθρο επίσης λέει πως «... ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας, απλώς δηλώνεται, δεν εξηγείται και δεν τεκμηριώνεται».

Όπως έχω ήδη αναφέρει, ο Μητσοτάκης είπε πως «τα μη κρατικά πανεπιστήμια έρχονται ουσιαστικά να αποκαταστήσουν μία ιστορική εκπαιδευτική ανορθογραφία» και πως «παραμένουμε μία από τις ελάχιστες χώρες του πλανήτη που συνεχίζουμε να υψώνουμε τέτοια τείχη στην εκπαίδευση».

Στις 12 Ιανουαρίου, ο Βαρουφάκης τον διαψεύδει σε άρθρο του με τίτλο «Γιατί τέτοια πρεμούρα για ιδιωτικά πανεπιστήμια;». Ας δούμε αποσπάσματα που καλύπτουν και αυτή και άλλες ουσιώδεις πτυχές:

«Σοβαρά ιδιωτικά πανεπιστήμια είναι αδύνατον να δημιουργηθούν στην Ευρώπη. Αυτό το ξέρουν όλες και όσοι γνωρίζουν τα ελάχιστα περί πανεπιστημίων. Τότε, γιατί η ελληνική άρχουσα τάξη (αντίθετα, π.χ., με την βρετανική ή την γαλλική) θέλει διακαώς ιδιωτικά πανεπιστήμια (στα οποία ποτέ δεν θα στείλει τα παιδιά της); Πέραν της εξυπηρέτησης των συμφερόντων των κολλεγιαρχών, ο βασικός λόγος είναι ότι η θεσμοθέτηση ιδιωτικών πανεπιστημίων θα επιταχύνει τη διαδικασία άλωσης της τελευταίας δημόσιας σφαίρας στην οποία η ολιγαρχία δεν κυριαρχεί (ακόμα).»

«... Όταν με ρωτούν "γιατί δεν θέλετε τα ιδιωτικά πανεπιστήμια;", απαντώ μ' ένα δικό μου ερώτημα. "Ξέρετε εσείς κανέναν ιδιώτη που να ήταν διατεθειμένος να πληρώνει κάποιον σαν κι εμένα έναν σοβαρό μισθό για να διδάσκει μόνον έξι ώρες την βδομάδα – και τον υπόλοιπο χρόνο να διαβάζει ή να γράφει κατά το δοκούν πράγματα χωρίς εμπορική αξία για τον ιδιώτη-εργοδότη;" Να γιατί δεν μπορεί να υπάρξει, ποτέ και πουθενά, σοβαρό ιδιωτικό πανεπιστήμιο – δηλαδή, πανεπιστήμιο το οποίο να βγάζει τα έξοδά του από δίδακτρα και άλλες εμπορικές υπηρεσίες...

«"Γιατί να διδάσκει ο καθηγητής μόνο έξι ώρες;" [ρωτούν τότε]. Επειδή αλλιώς δεν είναι πανεπιστήμιο! Ο πανεπιστημιακός έχει υποχρέωση, πέραν της μεταφοράς της γνώσης (της διδασκαλίας), να παράγει νέα γνώση (έρευνα, δημοσιεύσεις). Πάρτε για παράδειγμα τους διδάσκοντες στα ιδιωτικά κολλέγια που η εργοδοσία τους αναγκάζει να διδάσκουν 20 και 25 ώρες την

εβδομάδα. Αν λάβετε υπ' όψη και την προετοιμασία, δεν τους μένει χρόνος να διαβάσουν, να κάνουν έρευνα, να γράψουν... Εντός μιας πενταετίας, το πολύ, «καίγονται» - δηλαδή, το βιογραφικό τους είναι κενό σοβαρών δημοσιεύσεων κι οι ίδιοι έχουν πάψει να μπορούν να βρουν θέση σε οποιοδήποτε πανεπιστήμιο σέβεται τον εαυτό του...»

«... "Στην υπόλοιπη Ευρώπη πως υπάρχουν καλά ιδιωτικά πανεπιστήμια; " Είναι απλό: Δεν υπάρχουν! Πάρτε τη Βρετανία. Το μόνο ιδιωτικό πανεπιστήμιο είναι το Buckingham, το οποίο φυτοζωεί και συντηρείται και αυτό από το κράτος. Οξφόρδη, Κέιμπριτζ, LSE, Γιορκ, Σάσσεξ, Έσσεξ είναι όλα δημόσια. Το ίδιο και στη Γαλλία ή την Γερμανία...»

«... "Και το MIT, το Princeton, το Columbia κλπ των ΗΠΑ; Αυτά ιδιωτικά δεν είναι;" Ναι, αυτά είναι ιδιωτικά. Ας δούμε όμως τι σημαίνει αυτό. Πάρτε το Columbia του οποίου τα οικονομικά στοιχεία τα έχω πρόχειρα. Κατ' αρχάς, μιλάμε για τρομακτικά δίδακτρα. Εβδομήντα χιλιάδες ευρώ το χρόνο για ένα προπτυχιακό πτυχίο κοινωνικών επιστημών (χωρίς έξοδα διαμονής, διαβίωσης κλπ) και εκατό χιλιάδες για πτυχίο Ιατρικής. Κι όμως: Παρόλα αυτά τα τεράστια δίδακτρα, ξέρετε τι ποσοστό του προϋπολογισμού του Columbia καλύπτεται από τα δίδακτρα; Μόνο το 40%. Το υπόλοιπο 60% χρηματοδοτείται κατά 30% από ερευνητικά προγράμματα, που στην ουσία καλύπτονται από το κράτος (π.χ. το Πεντάγωνο, την CIA-NSA, τη φαρμακοβιομηχανία που χορηγείται η ίδια από το υπουργείο κοινωνικής ασφάλισης), και κατά 30% από δωρεές πλούσιων απόφοιτων που έτσι εξασφαλίζουν την εισαγωγή των τέκνων τους. Ιδιωτικά πανεπιστήμια προδιαγραφών Columbia ή Yale στην Ευρώπη δεν μπορούν να υπάρξουν. Άρα;...

«... Τέτοια πανεπιστήμια στην Ελλάδα, ή και στην υπόλοιπη Ευρώπη, δεν θα δημιουργηθούν ποτέ. Αυτό το γνωρίζει η άρχουσα τάξη καθώς οι ευρωπαϊκές κοινωνίες ούτε έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώνουν τόσο εξωφρενικά δίδακτρα ούτε διαθέτουν το κρατικοδίαιτο στρατιωτικο-βιομηχανικο-φαρμακευτικό κατεστημένο των ΗΠΑ έτοιμο να βάλει το χέρι στην τσέπη...»

«... Ακόμα και να «έρθει» το ίδιο το Columbia να ανοίξει franchise στην Ελλάδα ή στην Ιταλία, ουσιαστικά θα μισθώσει το όνομά του σε ένα από τα υπάρχοντα κολλέγια – όπως χρόνια τώρα κάνουν Βρετανικά πανεπιστήμια – στο οποίο βέβαια οι ντόπιοι «καθηγητές» δεν θα πληρώνονται όπως οι συνάδελφοί τους στο Columbia της Νέας Υόρκης για να διαβάσουν και να γράφουν!...»

«Οπότε, γιατί τέτοιος ντόρος για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων; Γιατί η ολιγαρχία τα θέλει διακαώς; Ένας λόγος είναι ότι θέλουν να πριμοδοτήσουν τους φίλους τους τους κολλεγιάρχες. Δεν είναι όμως ο βασικός λόγος. Δύο άλλοι λόγοι κάνουν τους υπουργούς του ακραίου κέντρου να ποθούν την κατάργηση, ή την παραγκώνιση, του Άρθρου 16 του Συντάγματος που κατοχυρώνει (στα χαρτιά) την δημόσια ανώτατη εκπαίδευση: Μείωση των δαπανών για δημόσια πανεπιστήμια (στα οποία τα παιδιά της ολιγαρχίας δεν θα πάνε ποτέ), και ηγεμονία στο μοναδικό μέρος της δημόσιας σφαίρας που η ολιγαρχία δεν ελέγχει».

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΜΕ ΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΑΕΙ ?

Καναδάς: Τα ΑΕΙ στο Καναδά είναι όλα κρατικά. Τα μόνα ιδιωτικά είναι 2-3 πολύ μικρές σχολές επαγγ. κατάρτισης κ τεχνικής εκπ/σης.

Αυστραλία: υπάρχουν 2-3 ιδιωτικά ΑΕΙ το ίδιο άγνωστα και χαμηλής ποιότητας. Οι αρχές αποφάνθηκαν ότι αποτελούν ένα «αποτυχημένο σύστημα».

Φινλανδία: Υπάρχουν 3 ιδιωτικά ΑΕΙ παντελώς άγνωστα σε μια χώρα που φημίζεται για την παιδεία της. Δεν υπάρχουν «παραρτήματα» και «ανταγωνισμός» για να είναι κορυφαία τα δημόσια.

Γερμανία: στήθηκαν 83 ιδιωτικά ΑΕΙ. Σε αυτά, όμως, σπουδάζει μόλις το 1% των Γερμανών φοιτητών! Παγκοσμίως άγνωστα ενώ πολλά ή κλείσανε ή οδηγούνται σύντομα εκεί.

Πορτογαλία: από το 1980 ακολουθήθηκε η «μαγική» συνταγή Μητσοτάκη. Άνοιξαν εκατοντάδες ΑΕΙ κ έκλεισαν τα περισσότερα, λόγω τραγικής ποιότητας κ έλλειψης φοιτητών.

Γαλλία: είναι λίγα κ ακόμα λιγότερα παρέχουν σοβαρές σπουδές.

Ολλανδία: τα κρατικά κυριαρχούν και δεν μπορούν να τα ανταγωνιστούν τα πολύ λίγα κ μικρά ιδιωτικά.

Περικλής Γκόγκας , Καθηγητής Οικ. Ανάλυσης & Διεθνών Οικ. Δημοκρίτειου ΑΕΙ Θράκης

Ε.Τ.

Και ο Επίλογος του άρθρου:

«Πριν το καταλάβουμε, θα έχουν συμβεί δύο πράγματα:

Πρώτον, θα έχει κατακερματιστεί ό,τι επιβιώνει σήμερα από το πάλαι ποτέ φοιτητικό κίνημα. Δεύτερον, θα έχει εξαιρεωθεί ό,τι επιβιώνει σήμερα από την ιδέα του πανεπιστήμιου ως χώρος όπου οι αξίες δεν ταυτίζονται με την τιμή κάποιου εμπορεύματος (υλικού ή άυλου).

Ουσιαστικά, θα πρόκειται για την Τελική Νίκη της άρχουσας τάξης.

Να γιατί, σήμερα, αξίζει να δώσουμε ό,τι έχουμε και δεν έχουμε στον αγώνα κατά των ιδιωτικών «πανεπιστημίων» που αποτελούν τον πολιορκητικό κριό με τον οποίο μια άρχουσα τάξη που έχει πάρει οριστικό διαζύγιο με την ελληνική παιδεία πασχίζει να αλώσει, και να εξευτελίσει, το ελληνικό πανεπιστήμιο».

Είναι οι καταλήψεις παράνομες;

Πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και προοδευτικός κόσμος αναγνωρίζουν πως δεν μένει στους φοιτητές άλλος τρόπος αντίστασης στην αυθαιρεσία της κυβέρνησης – είναι το αντίστοιχο της απεργίας των εργαζομένων όταν καταπατούνται τα δικαιώματά τους. Σημειώνουν ακόμα πως είναι η κυβέρνηση που παρανομεί με το αντισυνταγματικό της νομοσχέδιο.

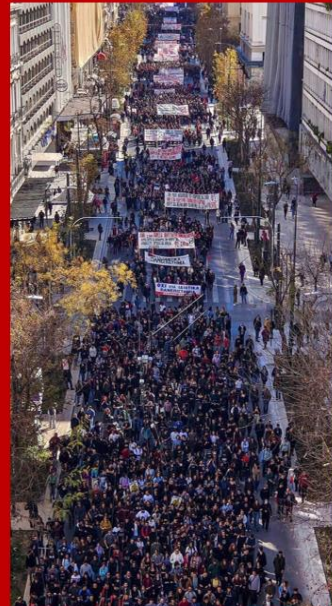
Ο Βαρουφάκης προχωρεί ένα ακόμα βήμα λέγοντας «*Η κυβέρνηση θανδαλίζει τα Πανεπιστήμια – Οι φοιτητές προασπίζουν το Σύνταγμα*» (<https://www.youtube.com/watch?v=hW7dNJbirUo>), και μας θυμίζει τους πραγματικά ηρωικούς αγώνες των φοιτητών κατά το 1962-1963, με το σύνθημα 1-1-4.

Ρωτά, συναφώς, αν θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι είναι παράνομη μια συγκέντρωση διαμαρτυρίας ή μια πορεία επειδή οι μετέχοντες καταλαμβάνουν πλατείες και δρόμους που είναι χώροι του δημοσίου.

Διαχρονικοί οι αγώνες των φοιτητών – Για να μη ξεχνάμε

Οι αγώνες του 114 και του 15%. 1962-63

Οι φοιτητές θέλουν να σαρώσουν την σασίλα. Θέλουν να διώξουν τους χαφιέδες από τα Πανεπιστήμια και να καταργήσουν το σπουδαστικό τμήμα της ασφάλειας. Θέλουν καλύτερα κτίρια, αύξηση των κονδυλίων και ελευθερία στη σκέψη. Βροντοφωνάζουν «Δεν χωράμε στα ψυγεία!» και υψώνουν ελληνικές σημαίες με τον αριθμό 114, αποφασισμένοι να αναλάβουν την ευθύνη για την μοίρα τους. Το 114, ήταν το ακροτελεύτιο άρθρο του Συντάγματος που όριζε ότι η φύλαξη του επαφιόταν στον πατριωτισμό των Ελλήνων. Οι αστυνομικοί καταλατούν το άσυλο και χτυπούν τους φοιτητές με γροθιές και ρόπαλα.

Οι αγώνες του φοιτητικού κινήματος είναι διαχρονικοί και σε αυτούς χρειάζεται να αφιερώσουμε ένα ειδικό Καφενείο. Να θυμίσουμε όμως εδώ και την αντίσταση ενάντια στην «Πανεπιστημιακή Αστυνομία» που θέλησε η κυβέρνηση να επιβάλει και για «υπεράσπισή» της είτε ο Μητσοτάκης στη Βουλή τον Φεβρουάριο του 2021 το αμίμητο: «Στις σχολές δεν μπαίνει η Αστυνομία, μπαίνει η Δημοκρατία». !!!

Μέσα σε ένα χρόνο από τη δημιουργία της (30 εκατ. ευρώ στοίχισε) καταργήθηκε – «κόπηκε στο πρώτο έτος!» – και οι 1060 ειδικοί φρουροί που είχαν προσληφθεί ενσωματώθηκαν στην Ελληνική Αστυνομία «για να ενισχύσουν την παρουσία της στους δρόμους».

Πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο στα Προπύλαια ενάντια στην «πανεπιστημιακή αστυνομία», 22/10/22

Και πώς «δικαιολόγησαν» το φιάσκο; Ο Υπ. Προστασίας του Πολίτη δήλωσε ότι «το θέμα της ασφάλειας των πανεπιστημίων είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση από το παρελθόν» [μέσα σε ένα χρόνο;] και πως «η αστυνομία δεν μπορεί να μπαίνει στα πανεπιστήμια για να κάνει τον θυρωρό, αλλά όταν χρειαστεί για να επιβάλει την τάξη».

Αντίσταση στο Νομοσχέδιο, από φοιτητές (φωτογραφικό υλικό) και όχι μόνο

#Στείλτε_τα_ΜΑΤ

για να ψηφίσουν ΔΑΠ

Σε εκατοντάδες γενικές συνελεύσεις οι φοιτητές και οι φοιτήτριες επιμένουν αγωνιστικά παρά την τρομοκρατία. Μόνος σύμμαχος της κυβέρνησης τα ΜΑΤ κάποιοι διαπλεκόμενοι πρυτάνεις και η κυβερνητική ΔΑΠ που δεν πείθει...

ΤΑΛΑΙΣΙΑ	28	51	47	33	11	170
ΔΑΠ-Αναρχική Σχολή	3	0	0	0	0	3
Δ. Λευκά	0	0	2	9	1	12

Με κείμενό τους στις 9 Φεβρουαρίου, 8 Καθηγητές Συνταγματικού Δικαίου στην Ελλάδα κρίνουν αντισυνταγματικές τις διατάξεις του Νομοσχεδίου:

«Στο άρθρο 16 του Συντάγματος προβλέπεται ρητά ότι η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση, ότι οι καθηγητές είναι δημόσιοι λειτουργοί και ότι η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται. Κατά τη γνώμη μας η ρητή αυτή απαγόρευση δεν μπορεί να παρακαμφθεί με βάση μία σύμφωνη με το ευρωπαϊκό ενωσιακό δίκαιο ερμηνεία του Συντάγματος. Άλλωστε η Ελλάδα ούτε έχει καταδικασθεί ποτέ από το

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παραβίαση του ενωσιακού δικαίου εξαιτίας της απαγόρευσης λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων, ούτε καν έχει παραπεμφθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο Δικαστήριο. Συνεπώς για τη λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων, κερδοσκοπικών ή μη, απαιτείται συνταγματική αναθεώρηση».

Λίγες μέρες μετά (13/02/2024), γράφει η Εφημερίδα των Συντακτών:

«Κείμενο με εκατοντάδες υπογραφές πανεπιστημιακών προειδοποιεί για την αντισυνταγματικότητα του νομοσχεδίου για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια ενημερώνοντας τις επιχειρήσεις, οι οποίες φιλοδοξούν να ιδρύσουν πανεπιστημιακές εταιρείες ή παραρτήματα ξένων ιδρυμάτων στην Ελλάδα παρακάμπτοντας τη συνταγματική επιταγή. Το κείμενο συγκέντρωσε μέσα σε δύο ημέρες από τη σύνταξή του, περισσότερες από 500 υπογραφές πανεπιστημιακών. Ο κατάλογος παραμένει ανοικτός. Οι τελικές υπογραφές θα κατατεθούν στη δημόσια διαβούλευση για το υπό ψήφιση νομοσχέδιο για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια».

Όντως, τις επιχειρήσεις είναι που ενημερώνουν οι 500+ που είχαν υπογράψει μέχρι προχθές. Διότι, να ποιες είναι οι σοβαρές προτάσεις που ισχυρίζεται πως έχει πάρει η κυβέρνηση.

Αντιγράφω από άρθρο της Άννας Ανδριτσάκη στην Εφημερίδα των Συντακτών, 11/02/2014, με τίτλο «Ποιος κρύβεται πίσω από τη σοβαρή πρόταση για ιδιωτικό Πανεπιστήμιο»:

«Ποια είναι η "σοβαρή πρόταση" που έχει δεχτεί το υπουργείο Παιδείας για την ίδρυση ιδιωτικού Πανεπιστημίου στην Ελλάδα... που θα νομιμοποιήσει την ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση στη χώρα; Ποιο είναι το φοβερό και τρομερό ίδρυμα που προτίθεται να κάνει μια τεράστια επένδυση σε μια τόσο μικρή αγορά;...» Μήπως δεν είναι εκπαιδευτικό ίδρυμα; Μήπως είναι ήδη στη χώρα, ήδη έχει επενδύσει σε πολλούς τομείς της οικονομίας και χρειάζεται ένα Πανεπιστήμιο για να αυξήσει τον, ήδη μεγάλο, κύκλο εργασιών του στην Ελλάδα;...»

«... Σύμφωνα με πληροφορίες [είναι] το γνωστό αμερικανικό hedge fund CVC Capital Partners, που ελέγχει τον κλάδο της ιδιωτικής υγείας στην Ελλάδα έχοντας εξαγοράσει έξι μεγάλα νοσοκομεία (Υγεία, Metropolitan Hospital, Μητέρα, Metropolitan General, Αητώ, Creta Inter Clinic) και έγινε ο μεγαλύτερος παίκτης στον χώρο της υγείας στη χώρα. Η CVC δεν έχει μείνει μόνο στον χώρο της υγείας. Προχώρησε και σε άλλους κλάδους, όπως της ενέργειας με την κατοχή του 10% της ΔΕΗ, της λιανικής πώλησης τροφίμων και βασικών καταναλωτικών αγαθών κ.ά. Έχει βάλει πόδι σε Vivartia, Δωδώνη, Skroutz, e-travel, D Marinas Hellas, Εθνική Ασφαλιστική...».

«Σημειωτέον ότι ο όμιλος της CVC μπήκε στην κυπριακή αγορά το 2021 αρχικά με την εξαγορά του Απολλώνειου Νοσοκομείου μέσω της θυγατρικής του «Hellenic Healthcare Holding (Cyprus) Limited» και στη συνέχεια με την εξαγορά και του Αρεταίειου στη Λευκωσία. Ακολούθησε και η συνεργασία με το UNIC μέσω της εταιρείας "Educational Excellence Corporation Limited".»

Η κοροϊδία περί μη κερδοσκοπικού

Το αμερικανικό hedge fund CVC Capital Partners που μόλις πριν αναφέρθηκε έχει συστήσει κοινοπραξία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, η οποία θα λειτουργήσει Ιατρική Σχολή στην Αθήνα, σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην περιοχή του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού.

Εκτός από την κοινοπραξία αυτή, Ιατρική Σχολή στην Αθήνα θα ιδρύσει και το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το οποίο είναι μέλος της Galileo Global Education, οργανισμού με δίκτυο 54 ιδρυμάτων, έχοντας συνάψει Μνημόνιο Στρατηγικής Συνεργασίας με τον Ιατρικό Όμιλο Αθηνών, που αποτελείται από 8 ιατρικά κέντρα στην Ελλάδα.

Ενδιαφέρον να εγκατασταθεί στην Ελλάδα επιδεικνύει επίσης ένα ισπανικό ΑΕΙ, αλλά και ένα fund που διαχειρίζεται πολλά ιδιωτικά πανεπιστήμια σε διάφορες χώρες του κόσμου.

Είναι το λιγότερο αφέλές να πιστέψουμε πως funds και οικονομικοί κολοσσοί δεν είναι κερδοσκοπικοί!

«... Όταν θα ανοίξουν πλέον και τέτοιες σχολές, τα πτυχία πλέον θα αποτελούν και επίσημα μία βιομηχανία. Γιατί μη γελιόμαστε, αυτό είναι που προσφέρουν τα ιδιωτικά κολλέγια, πτυχίο, γνωριμίες και διασυνδέσεις με τους επιχειρηματικούς κλάδους. Και αυτό είναι που πουλάνε... Η επιχείρηση που έχουν ανοίξει, χρειάζεται πελάτες. Πώς θα αποκτήσει πελάτες; Με ελκυστικά πτυχία... ακραιφνώς αναγνωρισμένα ως πανεπιστημιακά», προσθέτει η Εύα Αναστασιάδου στο άρθρο της στο οποίο ήδη αναφέρθηκα, με τον τόσο ταιριαστό τίτλο «Ιδιωτικά πανεπιστήμια: Φοιτητής ή πελάτης; Ανώτατη εκπαίδευση ή Ανώνυμη Εταιρεία; ...» και μας θυμίζει το σύνθημα των φοιτητών: **«Πτυχία με αξία, δωρεάν σπουδές, δεν είναι πελάτες οι φοιτητές».**

Από το ίδιο άρθρο: «Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια που έχουν ανοίξει εδώ, ή θα ανοίξουν, σίγουρα δεν έχουν την μορφή που έχουν τα πανεπιστήμια του εξωτερικού που όλοι γνωρίζουμε. Το Harvard, Cambridge, η Οξφόρδη και το Yale δεν είναι ιδιωτικά πανεπιστήμια. Ιδρύθηκαν από κάποια δωρεά και δεν αποτελούν κερδοσκοπικά ιδρύματα, αλλά δημόσιου χαρακτήρα. Δηλαδή δεν υπάρχει από πίσω μία επιχείρηση, φορέας, οργάνωση, ιδιώτης που παίρνει τα χρήματα από τα δίδακτρα. Τα πάντα επιστρέφουν στο ίδρυμα για έρευνα, προσωπικό, ενίσχυση των υλικοτεχνικών εξοπλισμών κλπ.»

«Οι έννοιες "ιδιωτικό" και "Πανεπιστήμιο" δεν μπορούν να συνυπάρχουν», τόνισε και ανάλυσε το γιατί ο Νικόλαος Μαρκάτος, πρώην πρύτανης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και ομότιμος καθηγητής της Σχολής Χημικών Μηχανικών σε συνέντευξή του στην εκπομπή «Με Άποψη» (5/2/2024). Ήταν μια εξαιρετική συνέντευξη, την οποία μπορείτε να αναζητήσετε στο διαδίκτυο, και η οποία τελειώνει ως εξής:

«Όταν κάποιος αποτυγχάνει να πάρει δίπλωμα με 10000 μόρια, δεν είναι έντιμο να το παίρνει με 10000 ευρώ».

Λίγα ακόμα λόγια για άλλες εκ του πονηρού ασάφειες, ψέματα και παραπλάνηση:

- ❖ Οι κυβερνώντες, αντί για «δημόσια» αποκαλούν τα πανεπιστήμια «κρατικά»! Όπως εμφαντικά επισημαίνει ο Αντώνης Χατζηκυριάκου στη συνέντευξή του, «Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν κρατικά πανεπιστήμια: μόνο δημόσια. Σε ένα κρατικό πανεπιστήμιο, το οποίο πολύ θα ήθελε να είχε η κυβέρνηση, το κράτος επιβάλλει τις πολιτικές του. Σε ένα δημόσιο πανεπιστήμιο, δεν μπορεί να επιβάλει, για παράδειγμα, ένας βουλευτής ή ένας επιχειρηματίας ποιο θα είναι το αντικείμενο της έρευνας ή της διδασκαλίας».
- ❖ Χρησιμοποιούν σκόπιμα το επίθετο «μη κρατικά» αντί «ιδιωτικά» γιατί η λέξη «ιδιωτικό» προκαλεί άμεσα αρνητικά αντανακλαστικά στην κοινωνία.
- ❖ Ο τίτλος του νομοσχεδίου αναφέρεται στο πλαίσιο λειτουργίας «μη κερδοσκοπικών παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων» και όχι (έστω) «μη κρατικών πανεπιστημίων».
- ❖ Κατά περίπτωση μιλούν για «ιδρύματα» αντί για «πανεπιστήμια» και αντί να αναφέρουν «πανεπιστημιακές σπουδές» και «πτυχία» μιλούν για «παροχή υπηρεσιών ανώτατης εκπαίδευσης» και «τίτλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης».

Η... καραμέλα της ελεύθερης επιλογής

Μέσα στην επιχειρηματολογία υπέρ των ιδιωτικών πανεπιστημίων, και γενικότερα της ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες και, ακόμα γενικότερα, της ιδιωτικοποίησης κάθε κοινωνικού αγαθού, εξέχουσα θέση έχει η «ελεύθερη επιλογή». Την εφηύρε ο Milton Friedman, ο πατέρας του νεοφιλευθερισμού.

Για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα πλασάρουν αφειδώς αυτή την «καραμέλα» - ελεύθερη επιλογή να σπουδάσουν τα παιδιά σας ότι θέλουν και όπου θέλουν. Ελεύθερη επιλογή να αγοράσουν πτυχία, αν και εφόσον έχουν τα χρήματα – ακόμα και να δανειστούν για να «αξιοποιήσουν» αυτό το δικαίωμα.

Θα δούμε στη συνέχεια την καραμέλα αυτή να την πιπιλίζουν νεοφιλελεύθεροι πολιτικοί στην Κύπρο για την εκπαίδευση, από την προδημοτική μέχρι την τριτοβάθμια.

Όταν όμως αφορά το δικαίωμα σπουδαστών σε ποιοτική εκπαίδευση και των διδασκόντων σε αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, καμία ελευθερία διασφάλισής τους.

Τα Κουπόνια του Friedman και η κυπριακή Δεξιά

Στο εξαιρετικό της βιβλίο «ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΟΥ ΣΟΚ», η Naomi Klein αναπτύσσει πώς ο Milton Friedman, εκ των πατέρων του νεοφιλελευθερισμού, τρεις μόλις μήνες μετά το καταστροφικό πέρασμα του τυφώνα Κατρίνα το 2005, εισήγαγε την ιδέα των κουπονιών – «*the promise of vouchers*», η οποία συνοψίζεται στο εξής:

«Αντί να δαπανήσει η κυβέρνηση ένα μέρος από τα δισεκατομμύρια δολάρια της χρηματικής βοήθειας προς τους πληγέντες για την ανοικοδόμηση και τη βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος δημόσιας παιδείας, να εφοδιάσει τις οικογένειες με κουπόνια με τα οποία τα παιδιά θα μπορούσαν να πηγαίνουν σε ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα –πολλά από τα οποία λειτουργούσαν με αποκλειστικό σκοπό το κέρδος–, ώστε με αυτό τον τρόπο να επιδοτηθούν από το κράτος».

Κατά τον Friedman, για τον οποίο «η έννοια του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος "βρωμούσε" σοσιαλισμό», η καταστροφή της Νέας Ορλεάνης ήταν «μια ευκαιρία να μεταρρυθμίσουμε ριζικά το εκπαιδευτικό μας σύστημα» και μάλιστα ως μόνιμη μεταρρύθμιση. Ισχυριζόταν μάλιστα ότι οι γονείς θα ήταν ελεύθεροι να επιλέξουν το σχολείο της αρεσκείας τους και την καλύτερη εκπαίδευση για τα παιδιά τους!

Μέσα σε δεκαεννέα μήνες, από τα 123 δημόσια σχολεία της Νέας Ορλεάνης μόνο 7 συνέχισαν να λειτουργούν και τα ιδιωτικά σχολεία, από 7 που ήταν πριν την Κατρίνα, έφτασαν τα 31. Όσο δε για τους δασκάλους, η συλλογική τους σύμβαση καταργήθηκε, στη μεγάλη τους πλειονότητα απολύθηκαν και όσοι προσλαμβάνονταν, από τα ιδιωτικά πια σχολεία, ήταν με μειωμένους μισθούς και χωρίς το δικαίωμα του συνδικαλισμού.

Οι "ευφάνταστες" αυτές ιδέες του Friedman προέκυψαν μετά από μια τρομακτική καταστροφή, μετά από ένα σοκ. Παρέμειναν όμως, και αυτές, ως «παρακαταθήκες» για τον όπου γης νεοφιλελεύθερο, ως κατευθυντήρια γραμμή για μόνιμη «μεταρρύθμιση», δηλαδή απορρύθμιση.

Δύο δείγματα περί παρακαταθηκών στην Κύπρο. Ήταν μεν και τα δύο πριν από 8 χρόνια, αλλά οι θέσεις και οι προθέσεις παραμένουν και παραμονεύουν. Να θυμίσω ότι οι ιδέες περί κουπονιών στην εκπαίδευση όχι μόνο επανήλθαν, αλλά η προηγούμενη κυβέρνηση εξασφάλισε το 2022 κονδύλι 12 εκ. ευρώ για κουπόνια για την Προδημοτική. Την προσπάθειά της σταμάτησε τότε η Βουλή. Όμως, «Η παρούσα κυβέρνηση, αξιοποιώντας τους όρους της κληρονομιάς, βελτίωσε την πρόταση,

φτιάχνοντας μεν τη νομοθεσία για επέκταση της δημόσιας προδημοτικής και διασκεδάζοντας τις αντιδράσεις όλων, αλλά την ίδια στιγμή διατήρησε αρκετά στοιχεία της πρότασης, όπως για παράδειγμα την επιχορήγηση των ιδιωτικών νηπιαγωγείων με 7 από τα 12 εκ.» γράφει στο ΠαιδείαNews ο Απόστολος Σκουρουπάτης, Αντιπρόεδρος της ΠΟΕΔ και μέλος Γραμματείας Προοδευτικής Κίνησης Δασκάλων και Νηπιαγωγών, στις 08/02/2024, με τίτλο «Συγκεκριμένα κουπόνια με κορδέλα επιχορηγήσεων των Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων - Στην επέκταση της υποχρεωτικής Προδημοτικής Εκπαίδευσης».

Δείγμα 1: Από το «Κουπόνια στην εκπαίδευση όπως και στην υγεία», του Μάριου Μαυρίδη, βουλευτή ΔΗΣΥ, 01/04/2016:

«Πολλές χώρες της υφελίου έχουν υιοθετήσει προγράμματα με «κουπόνια στην εκπαίδευση», τα οποία προσφέρουν τη δυνατότητα στους μαθητές να φοιτήσουν σε ιδιωτικές σχολές αντί σε δημόσιες...»

«... Η οικονομική θεωρία σε ό,τι αφορά τα κουπόνια στην εκπαίδευση, είναι ότι θα ενδυναμώσει τον ανταγωνισμό ανάμεσα στα σχολεία και θα αναβαθμίσει την ποιότητα στην εκπαίδευση (Milton Friedman, Chicago School)... είναι δικαίωμα του κάθε μαθητή να επιλέξει το σχολείο του και τη μορφή της εκπαίδευσής του...»

«...Η ιδέα πίσω από τα «κουπόνια στην εκπαίδευση» είναι παρόμοια με την ιδέα του Γενικού Συστήματος Υγείας... οι δικαιούχοι θα μπορούν να αγοράζουν υπηρεσίες υγείας από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, τις οποίες πληρώνει το Ταμείο Υγείας...»

Δείγμα 2: Ας δούμε λίγα αποσπάσματα από όσα είπε ο τότε πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου μιλώντας στην Ημερίδα της Ομοσπονδίας Γονέων και Κηδεμόνων των Σχολείων Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, τον Μάρτιο του 2016:

«Όσον αφορά το ζήτημα της μεγάλης εξοικονόμησης δημόσιων πόρων από την επιλογή της ιδιωτικής εκπαίδευσης, είναι ένα θέμα που είναι καιρός να μπει στην ατζέντα της δημόσιας συζήτησης για την παιδεία. Δηλαδή πώς το κράτος θα μπορούσε να στηρίξει την ιδιωτική παιδεία και να παρέχει κίνητρα προς τους γονείς να την επιλέγουν, ώστε από τη μια να εξοικονομούνται διαθέσιμοι πόροι του κράτους και να ανεβάζουμε την ποιότητα της παρεχόμενης παιδείας για τα παιδιά μας από την άλλη... Για να δημιουργήσουμε επιτέλους ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να έχει στο επίκεντρο τους μαθητές και τις ανάγκες της κοινωνίας μας...».

Και λοιδορεί λοιπόν και αχρηστεύει τη δημόσια εκπαίδευση, και υπόσχεται να πληρώνει τους γονείς για να πληρώνουν τα ιδιωτικά σχολεία!

«...Εάν οι μαθητές που σήμερα φοιτούν σε Ιδιωτικά Σχολεία Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης προστίθεντο στη Δημόσια Εκπαίδευση... οι Δημόσιες Δαπάνες θα αυξάνονταν κατά περίπου 130 εκ. ευρώ ετησίως. Εάν λάβουμε υπόψη και την ανάγκη για ανέγερση επιπρόσθετων σχολικών μονάδων, το κόστος αυτό θα ήταν ακόμη μεγαλύτερο... Είναι ξεκάθαρο σε εμάς, ότι η Παιδεία του τόπου επωφελείται συνολικά από τη δική σας συνεισφορά».

Δεν είναι όμως μόνο το τι λένε οι νεοφιλελεύθεροι στην Κύπρο. Αφού τα πουν και τα ξαναπούν και προετοιμάσουν έτσι την κοινωνία, διευκολύνουν ή και μεθοδεύουν την υλοποίηση των ιδεοληψιών τους.

Η ιδιωτική εκπαίδευση στην Κύπρο εξαπλώνεται ραγδαία, πέραν από εκθετικά.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η Κύπρος έχει ένα από τα πιο ψηλά ποσοστά ιδιωτικής εκπαίδευσης: 75%, έναντι 25% της δημόσιας. Καθημερινά φυτρώνουν και νέα εκπαιδευτήρια, με συμβολή προς αυτή την τερατώδη ανάπτυξη να έχει και το φοιτητικό επίδομα (σαν τα κουπόνια του Friedman) που δίνεται απλόχερα για κάθε κλάδο και επίπεδο, και το οποίο ουσιαστικά επιδοτεί τους ιδιοκτήτες/επιχειρηματίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι, τα τελευταία χρόνια, διάφορα τέτοια εκπαιδευτήρια/επιχειρήσεις έχουν πουληθεί και συνεχίζουν να πωλούνται σε ξένες εταιρείες, πράγμα που καταδεικνύει πόσο προσοδοφόρα και κερδοφόρα είναι, αλλά και πόσο ακόμα πιο ανεξέλεγκτα μπορούν να γίνουν.

Στη μέση εκπαίδευση έχουμε αντίστοιχα φαινόμενα, παρόλο που το μερίδιο της πίτας των ιδιωτικών σχολείων δεν είναι τόσο μεγάλο όσο στην τριτοβάθμια – στη Δημοτική ακόμα λιγότερο. Και αυτό, ως προς το παρόν, διότι η επιθυμία των νεοφιλελεύθερων είναι σαφής και το μερίδιο της πίτας θα αυξηθεί αν δεν ανακόψουμε αυτή την πορεία.

Ας μη ξεχνάμε πως οι νεοφιλελεύθεροι ασπάζονται τη ρήση του Friedman ότι οι μόνοι ρόλοι που πρέπει το κράτος να κρατά και να ασκεί είναι αυτός του αστυνομικού, του φοροεισπράκτορα και του στρατιώτη!

Από τον Wilhelm von Humboldt στον Alexander Jarrat μέσω Milton Friedman και Σχολής του Σικάγο

Ο Wilhelm von Humboldt θεωρείται ο θεμελιωτής του απελευθερωμένου από εξαρτήσεις (μέχρι τότε εκκλησιαστικές – μοναστηριακές και από τις βασιλικές αυλές) ευρωπαϊκού πανεπιστημίου. Σαν βάση της λειτουργίας του πανεπιστημίου και της σχέσης καθηγητών και φοιτητών εισήγαγε την ιδέα της ενότητας έρευνας και διδασκαλίας: να συνυπάρχουν και να συμπορεύονται μέσα στο Πανεπιστήμιο, ώστε η μία να τροφοδοτεί την άλλη και οι δύο μαζί να επιδιώκουν τη βαθιά μόρφωση του ανθρώπου, την προαγωγή και την εξέλιξη της επιστήμης. Ο ρόλος του πανεπιστημίου στη διεύρυνση και εκβάθυνση της γνώσης, αλλά και στη διαδικασία προς την ελευθερία και την αναζήτηση της αλήθειας απαιτούσε, κατά τον Humboldt, την πλήρη ελευθερία του και την ανεξαρτησία του από επεμβάσεις ή έλεγχο από εκκλησιαστικές και κοσμικές εξουσίες και από παρεμβάσεις που εξυπηρετούν ιδιωτικά συμφέροντα. Πάνω στις βασικές αυτές αρχές ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο του Βερολίνου, το 1810.

Οι βασικές αυτές αρχές της πανεπιστημιακής ελευθερίας και αυτονομίας υπήρξαν τα θεμέλια στα οποία αναδύθηκε μια νέα εποχή, συναρτημένη με την επιστημονική επανάσταση.

Όμως, οι φθοροποιοί έλεγχοι και παρεμβάσεις που η ανθρωπότητα άφησε πίσω της πριν από περισσότερα από 200 χρόνια, έχουν τώρα επανέλθει, έχοντας αντικατασταθεί από ελέγχους από διαχειριστές που εφαρμόζουν οικονομικές και αγοραίες ιδέες και μεθόδους αγοράς με κάλπικες μετρήσεις που τις αποκαλούν «αξιολόγηση». Σήμερα, οι διοικητικές δαπάνες προκρίνονται έναντι των δαπανών για διδασκαλία και έρευνα, οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι μετατρέπονται σε μάνατζερς, τα πανεπιστήμια σε επιχειρήσεις, οι φοιτητές σε πελάτες, και οι ερευνητές αξιολογούνται στη βάση των χρημάτων που "φέρνουν μέσα" όπως οι γιάπηδες του τραπεζικού και επιχειρησιακού χώρου.

Τα πιο πάνω δεν αναφέρονται στη δημιουργία ιδιωτικών τριτοβάθμιων σχολών, που είναι η φανερό ιδιωτικοποίηση, αλλά στην άλωση των δημόσιων πανεπιστημίων, μέσα από νεοφιλελεύθερες πολιτικές και επιταγές, την «κρυφή» ιδιωτικοποίηση. Ευνοώντας κοντόφθαλμα χρησιμοθηρικούς και χρηστικούς προσανατολισμούς και υπακούοντας στους νόμους της αγοράς, το κυρίαρχο σύστημα στράφηκε στο να «επιμετρά» την επιστημονική «παραγωγή» με «μετρικές», και να καθιερώνει και επιβάλλει αντίστοιχα σχεδιασμένες πολιτικές και κριτήρια για πρόσληψη, προαγωγή αλλά και απόλυση, που οδηγούν σε επικίνδυνες ατραπούς με το κυνήγι με κάθε μέσο των χρηματοδοτήσεων

και της προβολής από πανεπιστημιακούς-ερευνητές, με σοβαρές επιπτώσεις και στη συμπεριφορά και στο ήθος ερευνητών και πανεπιστημιακών.

Μία παρένθεση εδώ για την αγαπημένη στους νεοφιλελεύθερους «καραμέλα» της «αξιολόγησης».

Η αξιολόγηση (χωρίς εισαγωγικά) προϋποθέτει να έχουν καθοριστεί οι αξίες από τις οποίες και να απορρέουν κριτήρια. Ποιες αξίες και στόχοι και, άρα, και ποια κριτήρια υπερισχύουν σήμερα καθώς το δημόσιο πανεπιστήμιο ταλαντεύεται ανάμεσα στο ακαδημαϊκό ή το επιχειρησιακό πρότυπο; Τα κριτήρια στη βάση των αξιών του ακαδημαϊκού πανεπιστημίου, ή των επιχειρησιακών του «κρυφο-ιδιωτικοποιημένου» με θεοποίηση της παραγωγής και της αγοράς της εργασίας; Αν νικήσει το δεύτερο, η αξιολόγηση δεν θα είναι παρά μια τεχνική μέθοδος ποσοτικοποίησης, μια «μπακάλικη» μέθοδος, που φαίνεται να κερδίζει έδαφος. Δυστυχώς, κερδίζοντας έδαφος, επιβάλλει και τη στροφή προς το επιχειρησιακό πρότυπο.

Το *Jarratt Report*, μια έρευνα για την αποδοτικότητα των βρετανικών πανεπιστημίων, η οποία έγινε κατά παραγγελία της Thatcher –ένθερμης οπαδού του Friedman– και δημοσιεύτηκε το 1985, σηματοδότησε επίσημα το σημείο καμπής προς την κυρίαρχη «μοντέρνα» αντίληψη στη Μ. Βρετανία για το τι είναι τα πανεπιστήμια. Από εκεί και πέρα, το αγγλοσαξωνικό «νέο» πρότυπο διαδόθηκε και αποίκισε ολοένα και περισσότερες χώρες, ολοένα και περισσότερα πανεπιστήμια.

Η έκθεση Jarratt υποστήριξε ότι «τα πανεπιστήμια είναι πρώτα και πάνω απ' όλα εταιρικές επιχειρήσεις» και ότι «το κρίσιμο ζήτημα είναι το πώς ένα πανεπιστήμιο επιτυγχάνει *value for money*»... Στη βάση της έκθεσης, η κυβέρνηση της Βρετανίας, μέσω 'ανεξάρτητων' σωμάτων της εισήγαγε μια σειρά νέων μέτρων σχεδιασμένων με στόχο να κάνουν τα πανεπιστήμια πιο ανταποκρινόμενα στις δυνάμεις της αγοράς. Αυτά περιλάμβαναν αλλαγές στο νομικό καθεστώς της ακαδημαϊκής θητείας και βήματα προς την κατεύθυνση εξάρτησης της χρηματοδότησης των πανεπιστημίων από το κατά πόσο πληρούν κυβερνητικούς στόχους. Επιπλέον, εισηγείτο τον διαχωρισμό της διδασκαλίας από την έρευνα, δημιουργώντας και λειτουργούς δύο ταχυτήτων με χαμηλότερο το status των διδασκόντων σε σχέση με εκείνο των ερευνητών.

Στην έκθεση αυτή στηρίχτηκε η βρετανική Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του 1998 που κατάργησε τις μόνιμες ακαδημαϊκές θέσεις και σύμφωνα με την οποία μόνο το ακαδημαϊκό προσωπικό που διορίστηκε σε μόνιμη θέση πριν τον Νοέμβριο του 1987 θα εξαιρείτο από την απειλή της απόλυσης. Στις ΗΠΑ και τον Καναδά λιγότεροι από το 30% του όλου επιστημονικού προσωπικού έχουν μονιμότητα ή ελπίζουν να έχουν βρισκόμενοι στην κατάσταση του επί δοκιμασία (6-7 χρόνια) και αναμένεται ότι αυτές οι θέσεις θα εξαλειφθούν στα επόμενα 20 χρόνια. Είναι πολλά τα άρθρα που τονίζουν ότι δεν υπάρχει ακαδημαϊκή ελευθερία σε τέτοιες συνθήκες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ 1

Καθόλου σπάνια γίνεται το σχόλιο ότι η επανειλημμένη αναφορά στον νεοφιλελευθερισμό αφήνει στο απυρόβλητο τον «κλασσικό» καπιταλισμό, και πως η σημερινή εποχή δεν είναι δα και τόσο χειρότερη από την προ του νεοφιλελευθερισμού. Παρόλο που μια τέτοια συζήτηση είναι πολύ σημαντική για να γίνει παρεμπιπτόντως στα πλαίσια του σημερινού Καφενείου, αισθάνομαι την πρόκληση, πριν κλείσω την παρουσίασή μου, να αναφέρω δύο μόνο από τους λόγους για τους οποίους η τωρινή κατάσταση είναι πολύ χειρότερη, κατά τη γνώμη μου:

- ❖ Ο νεοφιλελευθερισμός επιχειρεί, και το κατορθώνει σε επικίνδυνο βαθμό, να ευνουχίσει μεγάλο μέρος της κοινωνίας πείθοντάς το ότι «*There Is No Alternative – TINA*», για να σκοτώσει την ελπίδα.

❖ Ο νεοφιλελευθερισμός δεν είναι μόνο ληστρικός, είναι ξετσιπωτα ληστρικός.

Ανακαλώ εδώ τη σαρκαστική παράφραση του Τζίμη Πανούση και την αφιερώνω στους όπου γης νεοφιλελεύθερους που τόσο –μα τόσο πολύ– τους ταιριάζει: «*Η γυναίκα του Καίσαρα δεν αρκεί να είναι αλλά και να φαίνεται ξετσιπωτη*».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ 2

Είναι η φωτογραφία που ακολουθεί, την οποία συμπληρώνουν, ενδεικτικά, λόγια του Νικόλαου Μαρκάτου, πρώην πρύτανη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, και ένα από τα πολύ ουσιώδη συνθήματα των φοιτητών. Είναι μια εικόνα ελπιδοφόρα. Γιατί ελπίδα υπάρχει όταν οι νέοι που υφίστανται αδικία, καταπίεση και εκμετάλλευση το συνειδητοποιούν και αντιστέκονται δυναμικά, και όταν πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, όχι μόνο στέκονται στο πλευρό τους, αλλά προσφέρουν και το θεωρητικό υπόβαθρο που πλαταίνει και βαθαίνει τη συνειδητοποίηση.

Νικόλαος Μαρκάτος: «Όταν κάποιος αποτυγχάνει να πάρει δίπλωμα με 10000 μόρια, δεν είναι έντιμο να το παίρνει με 10000 ευρώ».

«Πτυχία με αξία, δωρεάν σπουδές, δεν είναι πελάτες οι φοιτητές»

